

La statua del Michelangelo è totalmente nuda, più nuda del guerriero fanciullo di Donatello che velava con il capello a larghe tese e con i gambali la sua prepuberale innocenza. La nudità consapevolmente maschia e orgogliosamente esibita di David, è la prima e più importante novità rispetto alla consuetudine iconografica. L'artista ha scelto di misurarsi con il tema classico del nudo virite stante. I suoi modelli sono i grandi nudi dell'antichità: Ercole, i Dioscuri. In questo caso però la nudità del David è anche metafora del suo fiducioso abbandono alla volontà di Dio. Michelangelo porta alle estreme conseguenze il senso del racconto biblico. L'eroe d'Israele è stato scelto da Dio come suo strumento. Egli è la fionda del Signore. Affronta il nemico sapendo che la sua disarmata nudità è comunque invincibile perché protetta dall'Altissimo. Nella tradizione fiorentina (abbiamo visto gli esempi di Donatello e del Verrocchio) David viene rappresentato dopo il duello, con la testa di Golia ai piedi esibita a mo' di trofeo. Michelangelo innova radicalmente lo schema, rappresenta l'attimo che precede l'assalto, il momento della massima concentrazione fisica e spirituale. Tutto il corpo è in tensione, i muscoli che fasciano le membra come una guaina splendida e possente sono una macchina mortifera di trattenuta energia, pronta a scattare. La mano destra, abnormemente grande, pesante di nervi, stringe la pietra che la fionda portata sulla spalla sinistra guiderà al colpo mortale.

Tutta la determinazione è concentrata nel volto, nella fronte corrucciata, negli occhi fissi sull'avversario. La testa del David è la bellezza greca calata nella moralità e nella spiritualità della cultura ebraico-cristiana. È come se Antinoo avesse preso le sembianze e fosse sceso nei panni del San Giorgio di Donatello. Essendo questa l'unica scultura fiorentina di soggetto comparabile (un giovane uomo armato e vigilante, rappresentato nello splendore della giovinezza e della forza) che può avere suggestionato Michelangelo e che può essere messa accanto al David senza uscire annichilita dal confronto.

Carattere distintivo eminente della grande opera d'arte è di essere "polisensa", di offrire cioè molteplici livelli di lettura, diverse linee di interpretazione. Aurelio Amendola, con la sua interpretazione fotografica minuziosa e totale, ci fa capire che il David dell'Accademia è molte cose.

È l'eroe che chiede di misurarsi con i semidei del Mito ed è il profeta d'Israele che l'Altissimo tiene nella sua mano. Rappresenta l'orgoglio di una città e rappresenta la dignità e la libertà di tutti gli uomini. È fiorentino ed è ognuno. È forza rocciosa ed è tenera bellezza. Viene dall'Antico eppure entra a pieno diritto, con la pietra e con la fionda, nel nostro tempo.

Ci entra con la "moderna" malinconica consapevolezza di chi conosce il male del mondo e sa che è irrinunciabile dovere dell'Uomo affrontare, con coraggio, Golia; il "mostro" Golia che è presente, con nomi diversi, in ogni epoca della storia a contrastare il cammino della libertà e della civiltà.

Antonio Paolucci
(dall'introduzione al Catalogo, Motta Editore)

képzőelőrit is, mellyel a művészt maga megajándékozott, példaképpé és uralkodóvá avatva engem". Ezt maga Michelangelo írja az egyik híres, őregkori szonettjében. A szobor alakja maga a tiszta férfi-szépesség, amely kiköveteli a neki járó jogokat: az alkotó művész életének ezt a pillanatát, a stílusát, a gondolkodását csak Dávid személyisége tölti be és urálja, ő vezeti a művész kezének mozdulatait. Igen, pontosan úgy, mint egy imádott „példakép, idoll”, mint olyasvalaki, aki uralkodik rajtunk.

Michelangelo szobra teljesen meztelen. Meztelenebb, mint Donatello síhedre harcosa, ki széles karimájú kalapjával némileg takarja arcát, lábszárvédőjével pedig elterli a figyelmet kamazsokori, ártatlan nemiségéről. A michelangelói Dávid szoborban megtetszősítő, tudatosan és büszkén ábrázolt férfias meztelenség az első és legfontosabb újdonság a korábbi Dávid ábrázolásokhoz képest. A klasszikus ókori témaválasztással a művész úgy mérte meg magát, hogy a férfias meztelenséget választotta. Példaként az antik görög művészet jelentős meztelen szobor-ábrázolásai álltak előtte: Herkules és a Dioszorosok. Esetében azonban Dávid meztelensége egyben az Isten akaratára hagyatkozás reményteljes metaforája is. Michelangelo a végletekig hangsúlyozza a bibliai történet lényegét. Izrael hőseit Isten választotta eszközként. Nem más ő, mint Isten parittyája. Úgy száll szembe az ellenséggel, hogy tudja: leggyőzező meztelensége mindenképpen legyőzhetetlen, hiszen a legnagyobbak között is a Leghatalmasabb, az Isten az ő védelmezője. A firenzei hagyományok szerint (láthattuk ezt Donatello és Verrocchio példáján) Dávidot általában a párhaj után ábrázolják, lábánál trófeaként Góliát fejével. Michelangelo teljesen megváltoztatja ezt a sémát. Ő éppen az összecsapás előtti pillanatot ragadja meg, a maximális lelki és fizikai koncentráció perceit. Az egész test megfeszül, a végtagokat csodolatos és erőteljes héjként borító izomkötegek olyannak, mint egy halált hozó gépezet telve visszatartott és elszabadulni kész energiákkal. A jobb kéz abnormálisan nagy, átszővik a dudázó ereket és idegcsálak. Ez a kéz szorítja a bal vállon hordott parittyát úgy, amely a halálos csapást mérí majd az ellenfélre.

Az elszántság az arcon koncentrációk: a homlok ráncáiban, az ellenfélre szögezett tekintetben. A Dávid szobor feje a görög szépség, valamint a zsidó-keresztény kultúrkör erőlködésének és szellemiségének kifejezését ötvözi egybe. Olyan, mintha Antinoo Donatello Szent György szobrának arc kifejezését próbálná feloltni, megpróbálna az ő szerepébe lépni. Minthogy ez az egyetlen olyan firenzei szobor, amely témájában összehasonlítható a Dáviddal (egy felfegyverzett, örkődő fiatal harcost ábrázol a fiatalság és erő csodolatos egységét sugározva), nyilvánvalóan ez az egyetlen, amely a maga idejében hathatón Michelangelóra, vagyis ez az egyetlen alkotás, amely kiállja az összehasonlítást próbáját a Dávid szoborral.

E hatalmas műalkotás kiintetett és minden más alkotástól megkülönböztető jellegzetessége a többértelműség. Vagyis többféle, különféle mélységű „olvasást” kínál a nézőnek, többféle interpretáció lehetőségét nyújtja az elemzőnek. Aurelio Amendola az őt jellemző alapos, mindenre kiterjedő és aprólékos feldolgozásával tökéletesen megérteti velünk, hogy a Dávid szobor egyszerre több dolog.

Egy hős, aki a mitológiai félistenekhez akarja mérni magát, Izrael prófétája, akit Isten a tenyerén hordoz. Egy város büszkeségét, az emberi méltóságát, minden ember szabadságát fejezi ki. Firenzei, de egyben egyetemes. A sziklakemény erő és a lágyszépség csodolatos elegye. Az antik időkől érkezett, de teljes joggal és méltó módon foglalja el helyét a mi időnkben kövével és parittyával.

A világ bajait jól ismerő ember „modern” és melankolikus tudatosságával lép be a mi korunkba, úgy, mint aki jól tudja, hogy az Ember kikerülhetetlen kötelessége, hogy mindig bátran szembe szálljon Góliáttal. Góliát pedig nem más, mint az egyes történelmi korokban más és más néven felbukkanó szörnyeteg, az emberiség kerékkötője a szabadsághoz és az emberi civilizáció magasabb fokához vezető úton.

Antonio Paolucci
(A katalógus bevezetőjéből, Motta Kiadó)

Aurelio Amendola has produced a photographic survey of Michelangelo's famous David that reveals the sculptor's propensity for artistic innovation. In this study, Michelangelo supercedes the traditional David iconography of Donatello and Verrocchio in favour of a manly classicism which has no fear of the nude human body. Amendola emphasizes in detail the "polysemy" of the statue: Greek beauty, Judaeo-Christian morality, and Florentine freedom in the form of a powerful athlete.